

Lepakot Suomen lainsäädännössä

Kaikki Suomessa luonnonvaraisesti tavattavat lepakkolajit ovat luonnonsuojelulain (9/2023) 68 § perusteella rauhoitettuja. Rauhoitus on automaattinen ja toteutuu ilman lajiluetteloa luonnonsuojeluasetuksessa. Rauhoitus koskee kaikkia Suomessa luonnonvaraisesti esiintyviä ja satunnaisiakin lajeja. Lepakot ovat olleet rauhoitettuja Suomessa vuodesta 1923 lähtien.

Luonnonsuojelulain 70 § rauhoitussäännöksissä kielletään:

- 1) yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen;
- 2) pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen;
- 3) yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla.

Vuoden 2019 uhanalaisuusarvioinnissa pikkulepakko arvioitiin vaarantuneeksi (VU) ja ripsisiippa erittäin uhanalaiseksi (EN) (Liukko ym. 2019). Uhanalaiset lajit on listattu valtioneuvoston asetuksessa luonnonsuojelusta (1066/2023), 6. liitteessä.

Ripsisiippa on luonnonsuojelulain 77 § tarkoittama erityisesti suojeltava laji, jonka säilymiselle tärkeän esiintymispaikan Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus eli ELY-keskus voi suojella. Paikkaa ei saa hävittää eikä heikentää.

Kaikki Suomessa tavattavat lepakkolajit kuuluvat EU:n luontodirektiivin liitteessä IV (a) lueteltuihin tiukkaa suojelua vaativiin lajeihin. Niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain 74 §:n mukaan kiellettyä.

Luonnonsuojelulain 87 §:n mukaan rauhoitettujen lajien ja Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävien lajien yksilöitä ei saa pitää hallussa, kuljettaa, myydä ja vaihtaa taikka tarjota myytäväksi tai vaihdettavaksi. Sama koskee yksilön osia, johdannaisia ja munia.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan rauhoitussäännöksistä ja kielloista voidaan poiketa vain luontodirektiivin artiklassa 16(1) mainituin perustein. Luvan haltuunottoon ja hallussapitoon voi myöntää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Ahvenanmaan maakuntalain (82/1998) 14 §:n mukaan ovat kaikki muut paitsi metsästyslain mukaiset nisäkkäät rauhoitettuja.

Suomi on saattanut voimaan Euroopan luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön sekä niiden elinympäristöjen suojelusta tehdyn yleissopimuksen, Bernin sopimuksen, asetuksella (228/1986, Suomen säädöskokoelman sopimussarja 29/1986). Kaikki meillä tavattavat lepakkolajit kuuluvat sopimuksen liitteeseen II.

Suomi on myös saattanut voimaan muuttavien luonnonvaraisten eläinten suojelua koskevan yleissopimuksen, Bonnin sopimuksen, asetuksella (Suomen säädöskokoelman sopimussarja 62/1988). Lepakot kuuluvat tämän sopimuksen liitteeseen I, jossa on lueteltu erittäin uhanalaiset muuttavat lajit. Näiden lajien levinneisyysalueella sijaitsevat valtiot voivat tehdä alueellisia sopimuksia niiden elinympäristöjen suojelemiseksi ja lajien muuttoa ja säilymistä vaarantavien tekijöiden vähentämiseksi.

Euroopan lepakoiden suojelusta tehtiin Lontoossa 1991 sopimus (EUROBATS). Suomi liittyi sopimukseen ja se saatettiin voimaan 20.10.1999 asetuksella (943/1999, Suomen säädöskokoelman sopimussarja 104/1999).